

19. Гончаренко, Т.Л. Особливості післядипломної педагогічної освіти в Україні / Т. Л. Гончаренко // Зб. матеріалів Міжнар. наук.-практ. конф. «Актуальні проблеми природничо-математичної освіти в середній і вищій школі». (Херсон, 13-14 вересня 2012 р.) / МОНмолодьспорту України, Херсонський державний університет. – Херсон : Грінь Д.С., 2012. – С. 13-15.

ОСОБЛИВОСТІ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ

Гончаренко Т.Л.

Херсонський державний університет

Післядипломна педагогічна освіта в Україні є постійно діючою ланкою в національній системі неперервної освіти та забезпечує фахове удосконалення громадян, поглиблення, розширення і оновлення професійних знань, умінь і навичок, одержання нової кваліфікації, нової спеціальності та професії на основі здобутого раніше рівня освітньої та професійної підготовки і набутого практичного досвіду та індивідуальне самостійне навчання людини незалежно від віку [2,3,6]. Дослідженням різних аспектів післядипломної освіти вчителів присвячені роботи вчених, таких як В.Бондар, С.Крисюк, А.Кузьминський, І.Місик, В.Луговий, О.Мариновська, О.Мороз, Н.Протасова, В.Хименець, Р.Хмельюк та ін.

Педагогічну освіту вчені розглядають в єдності трьох складових: допрофесійної, базової і післядипломної, зокрема:

- допрофесійна педагогічна освіта створює умови для професійного самовизначення, формує готовність до вибору педагогічної професії;
- базова педагогічна освіта забезпечує фундаментальну, професійну і практичну підготовку до педагогічної діяльності, отримання відповідного освітньо-кваліфікаційного рівня;
- післядипломна педагогічна освіта забезпечує неперервне професійне самовдосконалення, розвиток творчого потенціалу, професійно-особистісний зріст і самоствердження педагога, формування вчителя, який вже має досвід

роботи [6]. Основними принципами організації післядипломної освіти є: науковість, гуманізація, демократизація, єдність, комплексність, диференціація, інтеграція, безперервність, модульність, індивідуалізація, наскрізність; зв'язок з процесом ринкових перетворень, різних форм власності і господарювання; орієнтація на актуальні та перспективні сфери трудової діяльності згідно з попитом на ринку праці; відповідність державним вимогам та освітнім стандартам [1].

Загальним для сучасних освітніх закладів післядипломної освіти є збереження традиційних функціонально-компенсаторних і адаптивних форм по відношенню до базової професійної підготовки, реалізація функції розвитку особистості вчителя по відношенню до сформованості його здібностей до інноваційної діяльності, до перетворення власної діяльності і навколишнього загальнокультурного середовища, і такої суспільно значущої функції як соціально-педагогічний і психологічний захист учителя [5]. Найбільшим попитом серед педагогічних працівників мають такі форми підвищення кваліфікації, як дистанційна, заочна і курси, які наближені до слухачів [6].

Аналіз наукової літератури [1-8] дає підстави зробити такі висновки:

- у системі післядипломної педагогічної освіти сьогодні йде активний пошук нових підходів, форм та методів роботи, пов'язаних з необхідністю побудови сучасних моделей освітньої діяльності в системі підвищення кваліфікації, що спрямовані на підготовку учителя до роботи в нових умовах;

- система підвищення кваліфікації має ряд переваг у порівнянні з базовою професійною освітою: вона менш інерційна і здатна реагувати на швидкі соціально-економічні і техніко-технологічні умови, має, як правило, безпосередній двосторонній зв'язок із практикою, що дозволяє швидше отримати освітній результат; контингент, що навчається здатний критично оцінювати пропоновані інновації, він може безпосередньо брати участь в їх апробації, розвитку і реалізації, тобто усвідомлено підходити до підвищення професійної компетентності;

- найбільшим попитом серед педагогічних працівників мають такі форми підвищення кваліфікації, як дистанційна, заочна і курси, які наближені до слухачів;

- незважаючи на те, що система післядипломної освіти оперативно готувала і готує учителів і керівних працівників до роботи по нових програмах, підручниках, у ній існує ряд проблем та недоліків, серед яких: недосконалість нормативно-правового забезпечення системи післядипломної педагогічної освіти; висока міра формальності післядипломної освіти, відсутність необхідних горизонтальних зв'язків між післядипломною педагогічною освітою і тими видами педагогічної діяльності, для розвитку яких вона організована; відсутність вибору альтернативних варіантів спеціалізованих центрів, які забезпечували б різноманітні консультаційні потреби і підвищували кваліфікацію працівників до рівня, необхідного для введення інновацій в конкретному учбовому закладі; недостатні індивідуалізація та варіативність змісту та форм професійного удосконалення педагогічних працівників; повільно впроваджуються дистанційна освіта та відкриті форми навчання; домінування інформативної моделі навчання, відокремлення знань від особистого досвіду працівника; незначний об'єм підготовки педагогічним технологіям, зокрема технологіям організації проектувальної, дослідницької діяльності учителів та учнів, технологіям оцінки якості навчання учнів, спрямованих на розвиток компетентностей та ін.; відсутність врахування специфіки роботи з дорослою аудиторією, не будується робота на основі андрагогічного та акмеологічного підходів;

- система післядипломної освіти потребує модернізації і поліпшення якості роботи, яке можливе за умови поєднання введення продиктованих часом управлінських новацій та збереження накопиченого впродовж багатьох десятиліть існування закладів педагогічної освіти професійного досвіду і творчого потенціалу.

Література та джерела

1. Загальні відомості про післядипломну освіту [Електронний ресурс] / Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України // Офіційний сайт МОН України. – Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua/>
2. Законодавчі документи (Закон України „Про освіту” №1060-ХІІ, Закон України „Про вищу освіту” №2984-ІІІ, Концепція розвитку післядипломної освіти в Україні) [Електронний ресурс]. Офіційний сайт МОН України – Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua/>
3. Мисик І. Г. Последипломное педагогическое образование в Украине в системе непрерывного образования./ І.Г.Мисик / Науковий журнал «Наукове пізнання: методологія та технологія». Випуск 2(27) 2011 Серія: філософія, соціологія, політологія. – Одеса: Видавництво Південноукраїнського державного педагогічного університету ім. К.Д. Ушинського. – 2011. - С. 98-105.
4. Кузьмінський А. І. Теоретико-методологічні засади післядипломної педагогічної освіти в Україні : дис.... доктора. пед. наук: 13.00.04 «теорія та методика професійної освіти» / Анатолій Іванович Кузьмінський. – К., 2003. – 481 с.
5. Пашков В.В. Особенности формирования типологии образовательных учреждений в процессе реализации инновационной концепции последипломного педагогического образования./ В.В.Пашков /Таврійський вісник освіти. – 2011. – №3 (35) Херсон: Південноукраїнський РПОПК, 2011. - С.99-104.
6. Проект Національної стратегії розвитку освіти в Україні на 2012-2021 роки. Офіційне видання. – Київ: Видавничий дім «Букрек», 2011. – 32 с.
7. Чернобай Е.В. Методические основы подготовки учителей к проектированию учебного процесса в современной информационной образовательной среде (в системе дополнительного профессионального образования): автореф. дис. на соискание ученой степени д-ра пед. наук: спец. 13.00.02 «Теория и методика обучения и воспитания (информатизация образования)» 13.00.08 «Теория и методика профессионального образования» / Елена Владимировна Чернобай – Москва - 2012. – 49 с.
8. Шарко В. Д. Методична підготовка вчителя фізики в умовах неперервної освіти. / Валентина Дмитрівна Шарко // Монографія. – Херсон: Видавництво ХДУ, 2006. – 400 с.